

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

**Методичні рекомендації
до проведення практик
для студентів спеціальності
017 “Фізична культура і спорт”
освітнього рівня бакалавр**

Київ 2021

УДК 796.

Укладач А.О. Ляшенко, старший викладач кафедри
фізичного виховання і спорту
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Рецензент С.М. Канішевський, канд. пед.наук, професор, викладач
кафедри фізичного виховання і спорту
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Відповідальний за випуск О.М. Шамич, д-р псих. наук,
професор

*Затверджено на засіданні кафедри фізичного виховання і спорту,
протокол № _ від “_” _____ 2021 року.*

В авторській редакції.

Методичні рекомендації до проведення практик для студентів спеціальності 017 “Фізична культура і спорт” освітнього рівня бакалавр / уклад.: А.О. Ляшенко. – Київ: КНУБА, Талком, 2021. – 44 с.

Містять загальні положення, мету, завдання, зміст та організацію Навчально-ознайомчої, Спортивно-педагогічної, Педагогічної та Виробничої (тренерської) практик.

Надані перелік залікових документів до кожного виду практики, індивідуальні завдання, рекомендації до організації і проведення практик, критерії оцінювання, спеціальна література, інші інформаційні ресурси та ін.

Призначено для студентів спеціальності 017 “Фізична культура і спорт” освітнього рівня бакалавр денної та заочної форм навчання.

© КНУБА, Талком, 2021

ЗМІСТ

Зміст.....	3
Загальні положення.....	4
Мета і завдання практичної підготовки Компетентності та практичні результати Організація і керівництво практикою	
1. Навчально-ознайомча практика.	
1.1. Мета і завдання практики	
1.2. Зміст навчально-ознайомчої практики	
1.3. Індивідуальні завдання	
1.4. Вимоги до звітної документації	
2. Спортивно-педагогічна практика	
2.1. Мета і завдання практики	
2.2. Зміст навчально-ознайомчої практики	
2.3. Індивідуальні завдання	
2.4. Інструкції щодо проходження практики	
2.5. Вимоги до звітної документації	
3. Педагогічна практика	
3.1. Мета і завдання практики	
3.2. Зміст навчально-ознайомчої практики	
3.3. Індивідуальні завдання	
3.4. Вимоги до звітної документації	
4. Виробнича (тренерська) практика.	
4.1. Мета і завдання практики	
4.2. Зміст навчально-ознайомчої практики	
4.3. Індивідуальні завдання	
4.4. Інструкції щодо проходження практики	
4.5. Вимоги до звітної документації	
Форми та методи контролю Підведення підсумків практики Методичне забезпечення практики	

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Невід'ємною частиною освітнього процесу у закладах вищої освіти є практична підготовка до професійної діяльності, що максимально сприяє розвитку студента як особистості та майбутнього фахівця. Поряд з теоретичною підготовкою, проходження різних видів практик являється основою професійної освіти в цілому.

Послідовне вивчення загальних, фахових та вибіркокових дисциплін завершується практиками, кожна з програм яких має свою мету, завдання, зміст, структуру, методичні рекомендації щодо складання основних звітних документів організації роботи фахівця, тематики та методики виконання індивідуальних завдань, що мають науково-дослідницький, творчий характер, перелік літератури та інформаційних ресурсів.

Навчальний план спеціальності 017 фізична культура і спорт передбачає проходження студентами навчально-ознайомчої, спортивно-педагогічної, педагогічної та виробничої (тренерської) практики. Навчально-ознайомча, спортивно-педагогічна і виробнича (тренерська) практики відбуваються в ДЮСШ, СК, Федераціях за видом спорту, Громадських організаціях. Педагогічна практика проходить в загальноосвітніх навчальних закладах.

Практики передбачають безперервність і послідовність їх проведення, формування у студентів необхідного і достатнього обсягу практичних знань і умінь.

Графік проведення практик:

Курс	Назва практики	Кількість кредитів/годин	Термін практики (з відривом від навчання)
1 курс	Навчально-ознайомча практика (1 семестр)	5 (150)	3,5 тижні (1.11-24.11) – 16 робочих днів 9 годин на день, з них 5 годин (практична робота) та 4 години (самостійна робота)
2 курс	Спортивно-педагогічна практика (1 семестр)	5 (150)	3,5 тижні (1.11-24.11) – 16 робочих днів 9 годин на день, з них 5 годин (практична робота) та 4 години (самостійна робота)
3 курс	Педагогічна практика (2 семестр)	10 (300)	7 тижнів (1.05.-15.06) – 32 робочі дні 9 годин на день, з них 6 годин (практична робота) та 3 години (самостійна робота)
4 курс	Виробнича (тренерська) практика (2 семестр)	10 (300)	7 тижнів (1.05.-15.06) – 32 робочі дні 9 годин на день, з них 6 годин (практична робота) та 3 години (самостійна робота)

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Головна *мета практик* – опанування студентами сучасних методів і форм організації роботи тренера з виду спорту, формування на базі отриманих знань навичок і умінь, необхідних для здійснення професійної діяльності, прийняття самостійних рішень, творчого використання своїх знань у практичній діяльності.

Завдання практики:

1. Формування практичних умінь та використання у підготовці спортсменів методичних положень, які відповідають принципам системи спортивного тренування:

- побудова тренувального заняття;
- планування мікро- і мезоструктур тренувального процесу спортсменів у залежності від завдань та періодів макроциклу;
- підбір ефективних засобів та методів тренувального процесу;
- індивідуалізація процесу фізичної, технічної, тактичної та психологічної підготовки в залежності від індивідуальних особливостей, віку та кваліфікації спортсмена;
- управління динамікою тренуваності та набуття спортивної форми;
- проведення поточного та етапного контролю за рівнем підготовки спортсменів.

2. Удосконалення навичок педагогічної майстерності:

- особиста демонстрація техніки фізичної вправи;
- застосування засобів опосередкованої наочності;
- керівництво групою в процесі заняття;
- застосування методів суворо-регламентованої вправи в тренувальному процесі;
- проведення виховної роботи та уміння спрямовувати процеси самовиховання учнів;
- керувати станом тренуваності учнів/спортсменів;
- аналізувати та узагальнювати практичний досвід.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРАКТИЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Таблиця 1

Сформовані компетентності під час практики

№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.	Опитування, доповідь, модульна контрольна робота, самоконтроль, залік	Лекції, практичні заняття (семінари), консультації	<p><i>Інтегральна компетентність (ІК):</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><i>Загальні компетентності (ЗК):</i> ЗК01. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК 04. Здатність працювати в команді. ЗК 05. Здатність планувати та управляти часом. ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 08. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 09. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>
2.	ПРН2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.			
3.	ПРН3. Уміти обробляти дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.			
4.	ПРН4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.			
5.	ПРН5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.			
6.	ПРН6. Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці.			
8.	ПРН8. Здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань.			
9.	ПРН9. Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення.			

10.	ПРН10. Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.				<p><i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК):</i></p> <p>СК01. Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.</p> <p>СК05. Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.</p> <p>СК09. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.</p> <p>СК10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.</p> <p>СК11. Здатність аналізувати прояви психіки людини під час занять фізичною культурою і спортом.</p> <p>СК14. Здатність до безперервного професійного розвитку.</p>
12.	ПРН12. Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.				
17.	ПРН17. Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини.				
19.	ПРН19. Аргументувати управлінські рішення для вирішення проблем, які виникають в роботі суб'єктів фізичної культури і спорту; мати навички лідерства.				
20.	ПРН20. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.				
21.	ПРН21. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.				

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Організація і проведення практики здійснюється відповідно до галузевих стандартів освіти, керуючись «Положенням про організацію практик студентів Київського національного університету будівництва і архітектури», затвердженим рішенням вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № 44, від 27 травня 2016 р.

Відповідальність за безпосередню організацію і проведення навчально-ознайомчої практики в спортивному закладі забезпечує кафедра фізичного виховання і спорту.

Практика студентів проводиться на заздалегідь визначених базах, що забезпечують виконання програми на високому професійному рівні.

Бази практик обираються згідно мети, задач і програми практики, а також за наявності відповідної матеріально-технічної бази.

Студенти можуть самостійно обирати собі місце проходження практики і пропонувати його для затвердження на кафедрі ФВіС. У цьому випадку студент повинен подати на розгляд кафедри заяву для проходження практики у обраному спортивному закладі, в якому адміністрація гарантуватиме створення необхідних умов для виконання ним програми практики.

Для проходження студентами Навчально-ознайомчої, Спортивно-педагогічної та виробничої (тренерської) практик кафедра ФВіС КНУБА пропонує наступні спортивні бази:

№	Бази практики	Договір
1	Федерація футболу м. Києва, вул. Металістів, 12	
2	Колегія футбольних арбітрів та спостерігачів, вул. Виборзька, б.99, офіс 2	

Для проходження студентами Педагогічної практики пропонуються наступні бази:

№	Бази практики	Договір
1	СЗОШ №166, вул. Ереванська 20, м. Києва	Договір № __ від 30 серпня 2022 р.
2	СЗОШ №170, вул. Північна 8, м. Києва	Договір № 03-1.9/306/1 від 10.08.2022 р
3	Лицей №38 ім. В.М. Молчанова, вул. Гоголівська 31, м. Києва	Договір № 03-1.9/311/1 від 17.08.2022 р

Керівник педагогічної практики від університету:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів у навчальному закладі перед початком практики;
- організовує настановчі наради щодо організації педагогічної практики студентів і заключні конференції про підведення підсумків практики;
- знайомить практикантів з досвідом роботи педагогів;
- інструктує дирекцію і шкільних керівників практики про особливості їх співпраці;
- організовує бесіди директора школи, директора позашкільної освітньої установи зі студентами з метою ознайомлення практикантів з особливостями роботи навчального закладу;
- проводить разом із спеціалістами з безпеки життєдіяльності інструктаж з охорони праці і техніки безпеки;
- забезпечує студентів-практикантів необхідною документацією (програма практики, щоденник обліку роботи студента, індивідуальні завдання для студентів, методичні рекомендації).
- заздалегідь здійснює підготовку баз практики;
- ознайомлює студентів з документами звітності про проходження практики;
- контролює виконання студентами-практикантами правил внутрішнього розпорядку;
- оформляє звіт із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення організації практики студентів, який затверджує директор інституту та здає університетському керівнику практики.

Груповий керівник практики в школі - це досвідчений викладач кафедри, який керує практикою студентів:

- спільно з дирекцією здійснює розподіл студентів на бази практики;
- консультує практикантів під час підготовки до уроків, навчальних занять, виховних заходів; затверджує конспекти, відвідує залікові заняття;
- організовує обговорення залікових уроків, навчальних занять, виховних заходів, програм та оцінює їх;
- відвідує та організовує обговорення позакласних та виховних занять, які проводять практиканти;
- впродовж першого тижня практики затверджує індивідуальні плани практики студентів, стежить за рівномірним навантаженням студентів і контролює виконання ними індивідуальних планів роботи під час практики;
- після залікових уроків, занять студента-практиканта, на якому були присутні інші студенти, навчає їх аналізувати побачене;
- на основі даних, одержаних від старост груп (перші 5 днів), складає зведений графік практики (місце і дні пробних і залікових уроків, виховних та позакласних занять);

- перевіряє звітну документацію студентів базового навчального закладу, виставляє оцінки в роботі студентів за відповідним фахом у зведену відомість;

- контролює виконання студентами-практикантами завдань, згідно індивідуального плану.

Викладачі фахових кафедр:

- беруть участь у настановчій та підсумковій конференціях;

- консультують студентів з питань організації навчально-виховного процесу за конкретною темою, щодо складання індивідуального плану, з методики проведення різних видів практичної діяльності;

- забезпечують практикантів методичними рекомендаціями щодо виконання завдань практики;

- відвідують, аналізують і оцінюють залікові уроки, навчальні заняття, виховні заходи студентів;

- затверджують план проходження практики, контролюють його виконання;

- перевіряють звітну документацію;

- беруть участь у диференційованому оцінюванні студентів з фахових методик.

- разом з керівником базового закладу освіти здійснюють розподіл студентів;

- допомагають студентам скласти індивідуальний план на весь період практики, конкретизувати у відповідності з програмою практики зміст навчальних, позакласних виховних занять, тему науково-дослідної методичної роботи;

- затверджують індивідуальні завдання практикантів після погодження їх з методистами кафедр.

Керівник з педагогіки (за необхідністю):

- здійснює загальнопедагогічне та методичне керівництво практикою студентів, консультиє їх з актуальних питань навчання, виховання, професійної орієнтації учнів, роботи з батьками тощо;

- планує разом з класним керівником (вихователем) виховну роботу практикантів з учнями, консультиє їх і забезпечує виконання завдань;

- відвідує уроки, навчальні заняття, виховні позакласні заходи практикантів, надає методичну допомогу в їх підготовці й проведенні, разом з методистом фахових кафедр, оцінює проведені студентами уроки та інші види навчальних занять і позакласних заходів;

- надає допомогу студентам в організації індивідуальної роботи з учнями, вихованцями, студентами;

- надає допомогу практикантам у виконанні науково-дослідної роботи (курсової, дипломної роботи, завдання з НДРС);

- бере участь у настановчій та підсумковій конференціях з педагогічної практики, а також у нарадах з питань практики;

- бере участь у підведенні підсумків практики.

Керівник з психології (за необхідністю):

- відвідує уроки, навчальні заняття, позакласні заходи практикантів та бере участь у їх аналізі;
- керує роботою студентів з вивчення особистості й колективу учнів, студентів групи, а також виконанням інших завдань з психології, передбачених програмою практики;
- бере участь в настановчій і підсумковій конференціях студентів-практикантів, інших нарадах з питань організації практики;
- бере участь у проведенні підсумків практики і оцінюванні результатів практики.

Керівник виробничої (тренерської) практики до її початку:

- контролює готовність баз практики;
- складає проект наказу про розподіл студентів по базах практики і про призначення керівників-методистів від кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту;
- забезпечує проведення необхідних організаційних заходів: проведення установчої конференції, інструктажу студентів про порядок проведення практики, надання зразків необхідної документації.

Контроль за проходженням практики:

1. Керівником практики від ВНЗ і бази практики, методистами здійснюється поточний та підсумковий контроль за виконанням окремих розділів і всієї програми студентами-практикантами. Ведеться контроль початку та закінчення роботи. Студенти зобов'язані мати щоденник практики, у якому повинна міститись інформація про виконання завдань протягом робочого дня, що відповідають всім пунктам індивідуального плану, та кількості годин роботи.

2. Фаховий керівник робить відмітку в індивідуальному плані практиканта про виконання роботи тільки тоді, коли вона зафіксована в щоденнику.

Отже, протягом періоду практики керівник:

- контролює проходження практики;
- надає методичну допомогу студентам щодо складання індивідуальних планів та оформлення документів.

Контроль по закінченні практики:

Керівник:

- забезпечує проведення підсумкової конференції;
- у складі комісії заслуховує та оцінює документацію та звіти студентів про проходження тренерської практики;
- забезпечує оформлення залікової відомості та її подачу у деканат факультету.

Керівники-методисти призначаються з числа досвідчених викладачів кафедри ФВС, які добре знають роботу закладів та установ галузі фізичної культури і спорту.

Їх обов'язками є: керівництво *п'ятигодинним* робочим днем студентів-практикантів; надання методичної допомоги у плануванні, проведенні та аналізі навчально-тренувальних занять з виду спорту; присутність на контрольних заняттях, їх аналіз та оцінювання; зальне оцінювання діяльності студентів під час проходження тренерської практики.

Керівники баз практики своїм розпорядженням зараховують студентів на практику і призначають відповідальних тренерів-викладачів для роботи з ними.

Студенти-практиканти на період педагогічної практики входять до педагогічного колективу, тому вони зобов'язані дотримуватись правил внутрішнього розпорядку організації (установи), виконувати розпорядження директора, його заступників та відповідального тренера-викладача.

Студенти-практиканти на період виробничої (тренерської) практики беруть участь у роботі тренерської ради, мають право користуватися навчальними посібниками, комп'ютерною технікою що знаходяться на базі практики. З усіма питаннями, що виникають під час практики, вони звертаються до керівника практики, керівників-методистів, а також до адміністрації та тренерського складу бази практики.

Тривалість робочого часу студента під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України та іншими законодавчими актами, що встановлюють соціально-трудові відносини, і складає 45 години (1,5 кредити) на тиждень, із яких 30 годин – безпосередня робота на базі практики, 15 години – самостійна навчальна діяльність за програмою практики.

Методист і тренер/вчитель групи на період практики визначають і контролюють виконання завдань з практики для кожного студента.

Вимоги до студента-практиканта:

1. Напочатку практики отримати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
2. Самостійно планувати свою діяльність та проводити заняття зі спортсменами за своїм профілем підготовки, узгодивши її з методистом практики у відповідності до програми практики та умов об'єкта практики;
3. Виявляти ініціативу, творчість в організації і проведенні фізкультурно-спортивних заходів;
4. Нести відповідальність за виконану роботу;
5. Мати охайний зовнішній вигляд та спортивну форму, підпорядковуватись правилам внутрішнього розпорядку школи, дотримуватись правил етичних та педагогічних норм поведінки в стосунках з дітьми, педагогічним колективом школи.

Права студента-практиканта:

1. отримувати консультації методистів практики, тренера у ДЮСШ, керівника університетської практики;

2. обирати теми бесід і лекцій для закріпленого контингенту спортсменів, узгодивши їх з тренером у ДЮСШ;

3. безкоштовно користуватися спортивним інвентарем та обладнанням школи для спортивного удосконалення;

4. отримувати від керівника практики консультації відносно з оформлення усіх необхідних документів організації та проведення навчально-виховного процесу, передбаченого програмою практики.

Обов'язки студента-практиканта:

1. вивчити і дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки та санітарії. Для цього слід пройти відповідний вступний інструктаж та інструктаж на кожному конкретному місці праці;

2. своєчасно приходити на місце проходження практики;

3. виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівки її керівників, у відповідності з графіком, призначеним керівником;

4. вести поточну документацію практиканта та своєчасно подавати її на перевірку та затвердження методисту;

5. вести роботу з удосконалення теоретичних і методичних знань, систематично опрацьовуючи сучасні літературні джерела;

6. своєчасно підготувати звітні матеріали з практики і захистити їх на підсумковій конференції.

Обов'язки студента-практиканта під час проходження педагогічної практики:

1. Виконувати обов'язки помічника вчителя, класного керівника тощо.

2. Надавати допомогу вчителю фізичної культури, класному керівнику, викладачу в підготовці різноманітних форм виховної роботи.

3. Самостійно проводити уроки, навчальні заняття, виховні заходи.

4. Вести спостереження, результати яких записують до свого щоденника, що допоможе скласти певне уявлення про окремих учнів (успішність, поведінка, сумлінність, ставлення до товаришів тощо), про колектив.

5. Організовувати і проводити діагностичну діяльність.

6. Ознайомитися із "Правилами для учнів" "Статутом школи", "Правилами внутрішнього розпорядку освітньої установи", «Посадовим сертифікатом», функціональними обов'язками працівників освітньо-виховних установ.

7. Дотримуватися правил техніки безпеки та організації життєдіяльності.

8. Вивчати передовий педагогічний досвід, інноваційні педагогічні технології, методику організації навчально-виховного процесу.

Староста студентської групи:

1) здійснює загальну організацію педагогічної практики: повідомляє студентів та працівників школи про необхідні інструктивні матеріали,

інформує їх про конференції, збори, консультації; виконує розпорядження керівника практики;

2) впродовж перших двох днів практики надає керівнику фахової кафедри такі дані:

- розклад дзвінків;
- класи, групи, аудиторії їх розміщення, прізвища педагогів за якими закріплені студенти;
- розклад уроків, навчальних і виховних занять студентів, де зазначено дату, місце, клас, аудиторію, час проведення студентами залікових занять, виховних і позакласних заходів;

3) забезпечує ведення журналу обліку проходження студентами практики в навчальному закладі, в якому фіксуються:

- розклад залікових занять, виховних та позакласних заходів студентів;
- облік відвідування студентів;
- рекомендації викладачів-методистів.

1. НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЧА ПРАКТИКА

1.1. Мета і завдання практики

Мета. Згідно з навчальною програмою дисципліни “Вступ до спеціальності” сформована наступна мета: ознайомити студентів діяльністю спортивної бази(баз), де відбувається практика, її структурними підрозділами, функціонуванням, пріоритетними напрямками роботи тощо, а також сформувати уявлення про майбутню професію.

Завдання:

1. Надати можливість практичного використання отриманих у процесі вивчення таких дисциплін як “Вступ до спеціальності”, “Теорія спорту” теоретико-методологічних знань згідно вимог практики.

2. Сформувати уміння і навички спостерігача та помічника тренера в процесі навчально-тренувальних занять.

3. Навчити правильно формулювати задачі заняття (підготовчої і заключної частин) та вирішувати їх завдяки правильно підібраним засобам і методам ФВіС.

4. Формувати уміння і навички ефективного спілкування і між особистісної взаємодії з контингентом займаючихся, з урахуванням їх віку та рівня кваліфікації.

5. Ознайомити з деякими інноваційними засобами і методами ФКіС, що використовуються в спортивній практиці даної бази.

6. Навчити аналізувати ефективність проведення навчально-тренувального заняття тренером, іншими студентами-практикантами та робити практичні висновки.

7. Сприяти розвитку педагогічних умінь та здібностей студентів.

8. Активізувати ресурси особистісного самовдосконалення та творчого підходу.

9. Сформувати стійкий інтерес до майбутньої професії, розкрити перспективи професійного зростання.

1.2. Зміст навчально-ознайомчої практики

Перед початком практики для студентів проводиться *установча конференція*. Вона спрямована на ознайомлення студентів з порядком проходження практики і технікою безпеки, змістом практики, правами й обов'язками студентів, також студенти отримують вимоги щодо підготовки залікових документів та методичних рекомендації про проходження практики.

Загальне керівництво практикою здійснюється відповідальними особами на кафедрі, факультеті та в університеті, що являється складовою навантаження викладачів.

Повноцінна реалізація закладених в основу програми практики головних завдань передбачає виконання студентами наступних видів робіт: організаційної, навчально-тренувальної, виховної і профорієнтаційної.

I. Організаційна робота.

1. Участь студентів в установчій та підсумковій конференціях.
2. Знайомство зі спортивною базою, де відбувається практика.
3. Проведення бесіди з керівництвом спортивного закладу, тренерами, лікарем.
4. Вивчення загального річного плану роботи спортивних груп.
5. Ознайомлення зі структурою федерації та посадовими обов'язками керівників та членів федерацій.
6. Ознайомлення зі структурою підготовки спортивних груп.
7. Підготовка звітної документації.

II. Навчально-тренувальна робота.

1. Ознайомлення з плануванням та обліком роботи спортивних груп.
2. Вивчення методів викладання навчально-тренувальної роботи у спортивних групах на етапі попередньої базової/спеціалізованої базової підготовки.
3. Спостереження за відкритими навчально-тренувальними заняттями, проводимими тренерами та фахівцями, їх аналіз, вивчення процесу планування до занять тощо.
4. Проведення студентом підготовчої та заключної частин навчально-тренувального заняття (на протязі другого тижня, не менше 5 занять).
5. Проведення обліку успішності та іншої навчальної документації навчально-тренувальної і змагальної діяльності у спортивній групі.

III. Виховна робота.

1. Надання допомоги в організації та проведенні спортивних та фізкультурно-оздоровчих заходів під час практики.
2. Проведення бесіди з фізичного виховання та спорту в спортивній групі.

IV. Профорієнтаційна робота.

Проведення індивідуальних бесід зі спортсменами та їх батьками про спеціальність 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва і архітектури.

1.3. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики, або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

- Оформлення звітної документації відповідно до програми практики.
- Розробка 5 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять зі спортсменами на етапі попередньої базової/спеціалізованої базової підготовки, текст бесіди, план спортивних та/або фізкультурно-оздоровчих заходів тощо.

1.4. Вимоги до звітної документації

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження навчально-ознайомчої практики у спортивному закладі.

Основними документами планування тренувань і змагань є *річний план, навчально-тренувальна програма і календар змагань*.

Усі документи планування розробляються на основі цих документів і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою.

Під час практики студенти повинні:

- 1) бути спостерігачем відкритих навчально-тренувальних занять у спортивній групі протягом 1 тижня.
- 2) провести не менш:
 - **п'яти** підготовчих та заключних частин навчально-тренувальних занять протягом 2-х тижнів;
 - **одну** бесіду з питань фізичного виховання та спорту;
 - **один** спортивний або фізкультурно-оздоровчий захід у спортивній групі (в якості помічника).
- 3) підготувати:
 - **один** план спортивного або фізкультурно-оздоровчого заходу у спортивній групі;
 - текст **одної** бесіди з питань фізичної культури і спорту зі спортсменами (профорієнтаційна робота);
 - **одну** схему структури федерації;
 - **одну** схему структури спортивної бази, де проходить практика;
 - **одну** презентацію про проходження навчально-ознайомчої практики;
 - залікову документацію (щоденник практиканта, відомість-характеристику тощо).

У ході навчально-ознайомчої практики студенти готують і подають після її завершення наступні документи:

1. Щоденник студента-практиканта, де фіксується уся документація і щоденна робота протягом практики.
2. Індивідуальний план роботи на три тижні з підписом тренера та методиста.
3. П'ять розгорнутих планів-конспектів підготовчої та заключної частин навчально-тренувальних занять спортивної групи.
4. План проведення спортивного або фізкультурно-оздоровчого заходу у спортивному закладі (1 захід).
5. Текст бесіди з питань фізичної культури і спорту у спортивній групі (1 бесіда).
6. Схема структури федерації.
7. Схема структури спортивної бази, де проходить практика.
8. Відомість-характеристика підписана тренером, директором спортивного закладу, методистом, керівником практики.
9. Презентація про проходження навчальної практики.
10. Звіт студента-практиканта.

Таблиця 2

**Розподіл балів за види діяльності студентів-практикантів
під час Навчально-ознайомчої практики**

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів, (max)
1	Індивідуальний план роботи	протягом практики	10 балів
2	Схема структури спортивної бази, де відбувається практика (1 схема)	протягом практики	5 балів
3	Схема структури федерації (1 схема)	протягом практики	5 балів
4	Текст бесіди з питань фізичної культури і спорту (1 бесіда)	протягом практики	10 бали
5	План проведення спортивного або фізкультурно-оздоровчого заходу у спортивному закладі (1 захід)	протягом практики	10 бали
6	П'ять розгорнутих планів-конспектів підготовчої та заключної частин навчально-тренувальних занять для спортивної групи (5 занять)	протягом практики	25 балів
7	Щоденник студента-практиканта	протягом практики	15 балів
8	Презентація про проходження навчальної практики	наприкінці практики	10 балів
9	Звіт студента-практиканта	наприкінці практики	10 балів
Всього:			100 бали

2. СПОРТИВНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

2.1. Мета і завдання практики

Мета: забезпечити особистісну готовність студентів до практичної реалізації набутих у процесі навчання фундаментальних знань про теоретико-методологічні аспекти тренерської діяльності за видом спорту, принципи її організації та форми проведення зі спортсменами груп початкової підготовки.

Завдання:

1. Створити чітке уявлення про майбутню професійну діяльність.
2. Проінформувати стосовно мети, задач, спеціальних (фахових) компетентностей та програмних результатів, які отримає студент внаслідок проходження спортивно-педагогічної практики.
3. Ознайомити з нормативною, методичною документацією та матеріально-технічною базою спортивних закладів.
4. Сформувати базові і спеціальні професійні уміння та навички тренерської роботи.
5. Придбати навички ефективного педагогічного спілкування і взаємодії з урахуванням психофізіологічних особливостей віку спортсменів на етапі початкового навчання.
6. Сприяти розвитку якостей та здібностей притаманних фахівцю у галузі фізичної культури і спорту.
7. Закріпити теоретичні знання зі спеціальності та їх подальше удосконалення в практичній діяльності.
8. Активізувати прагнення до самовдосконалення та професійного росту під час навчання та у майбутньому.

2.2. Зміст спортивно-педагогічної практики

Перед початком практики для студентів проводиться *установча конференція*. Вона спрямована на ознайомлення студентів з порядком проходження практики і технікою безпеки, змістом практики, правами й обов'язками студентів, також студенти отримують необхідні документи зі спортивно-педагогічної практики.

Загальне керівництво практикою студентів здійснюється відповідальними особами на кафедрі, факультеті та в університеті, що є складовою навантаження викладачів.

Повноцінна реалізація закладених в основу програм практик головних завдань передбачає проходження студентами наступних видів

роботи: організаційної, навчально-тренувальної, виховної і профорієнтаційної.

I. Організаційна робота.

1. Участь студентів в установчій та підсумковій конференціях.
2. Знайомство зі структурою спортивної бази, де відбувається практика.
3. Проведення бесіди з дирекцією спортивного закладу, тренерами, лікарем.
4. Вивчення загального річного плану роботи спортивної групи на етапі початкової підготовки.
5. Підготовка звітної документації.

II. Навчально-тренувальна робота.

1. Ознайомлення з плануванням та обліком роботи спортивних груп початкової підготовки.
2. Вивчення методів викладання навчально-тренувальної роботи в спортивних групах початкової підготовки.
3. Спостереження за відкритими навчально-тренувальними заняттями, проводимими тренерами за видом спорту та їх аналіз, вивчення процесу підготовки до навчально-тренувальних занять.
4. Складання планів-конспектів занять для груп початкової підготовки за видом спорту.
5. Проведення педагогічного аналізу навчально-тренувального заняття (тренера).
6. Проведення студентом в якості помічника навчально-тренувальних занять (1 тиждень).
7. Самостійне проведення в якості тренера не менш 6 навчально-тренувальних занять в групах початкової підготовки за видом спорту (наступні 2 тижні).
8. Підготовка і проведення спортивного свята та фізкультурно-оздоровчого заходу з юними спортсменами.

III. Виховна робота в спортивній групі.

1. Організація та проведення спортивного свята та фізкультурно-оздоровчого заходу в групах початкової підготовки за видом спорту.
2. Проведення не менш 2-х бесід з фізичного виховання та спорту в групі.

IV. Профорієнтаційна робота.

Проведення індивідуальних бесід з дітьми з питань фізичного виховання, фізичної культури і спорту.

2.3. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

- Оформлення звітної документації згідно програми практики.
- Розробка 6 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять на етапі початкової підготовки за видом спорту; сценарій спортивного свята та план фізкультурно-оздоровчого заходу, текст бесіди тощо.

Кожен студент-практикант повинен:

1) бути помічником тренера під час навчально-тренувальних занять на етапі початкової підготовки за видом спорту (протягом 1 тижня).

2) провести не менш:

- **шести** навчально-тренувальних занять (на протязі 2-х тижнів);
- **одного** спортивного свята за видом спорту;
- **одного** фізкультурно-оздоровчого заходу з дітьми;
- **одної** бесіди з питань фізичного виховання та спорту;
- **одного** педагогічного аналізу навчально-тренувальних занять з виду спорту;

2) підготувати:

- залікову документацію.

Залікова документація підписується тренером, директором спортивного закладу, методистом кафедри фізичного виховання і спорту. Термін подання залікової документації з усіх розділів – на протязі 10 днів після закінчення практики.

2.4. Інструкції щодо проходження практики

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження спортивно-педагогічної практики у спортивному закладі.

Основними документами планування тренувань і змагань за видом спорту є річний план роботи спортивної групи в закладі, де проводиться практика, навчально-тренувальна програма і календар змагань. Усі документи планування розробляються на їх основі і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою.

Звіт про проходження практики має висвітлювати, аналізувати та узагальнювати проведені під час практики види робіт. Під час написання звіту слід спиратися на записи у педагогічному щоденнику, які проводилися практикантом щоденно протягом її тривалості.

Звіт включає такі частини:

- титульний аркуш;
- основна частина (складається з трьох розділів: організаційна робота, навчально-тренувальна робота, виховна робота);
- профорієнтаційна робота;
- висновки.

З метою грамотного написання звіту студентам надається стисла характеристика за кожним розділом:

1. Організаційна робота. В цьому розділі необхідно зазначити, скільки навчально-тренувальних занять студент відвідав в якості помічника тренера на базі практики, скільки занять відвідав у інших практикантів, що корисного взято з цих відвідувань, якими ефективними прийомами взаємодії з вихованцями слід скористатися, чого слід уникати в роботі тренера.

Необхідно зазначити кількість проведених навчально-тренувальних занять, в яких групах вони проводилися, які оцінки були виставлені за проведені заняття. Який позитивний досвід був накопичений, що не вдалося вирішити і чому, над чим необхідно працювати в подальшому.

Крім того, потрібно детально проаналізувати роботу інших студентів-практикантів (аналіз методів тренування, завдання, відповідність тренувальних навантажень, віку дітей, рівень їх підготовленості тощо), висвітлити роботу зі спортсменами, що не встигають у навчанні і з тими, що виявили здібності до занять спортом.

Також в організаційній частині має бути загальна інформація стосовно засобів, методів і форм роботи під час навчально-тренувальних занять, висновками про ефективність різних форм взаємодії спортсменів і тренера; висновками про те, що необхідно засвоїти і використовувати у власній роботі в майбутньому, чого слід уникати, яким чином самовдосконалюватися.

2. Навчально-тренувальна робота. В цій частині слід зазначити, з якими методичними матеріалами ознайомився студент-практикант, що зробив для поліпшення роботи в спортивному закладі, де проходить практика.

Необхідно проаналізувати теорію та методику підготовки спортсменів-початківців, проведення навчально-тренувальних занять, їх специфіку; аргументувати засоби, методи, методичні прийоми, форми навчання, що використовувались студентом під час проходження спортивно-педагогічної практики.

Особливу увагу слід приділити вивченню і закріпленню техніки рухів юних спортсменів, описати технології, що використовувалися при навчанні, обґрунтувати власні розробки з цього питання, запропонувати інновації тощо.

В кінці даної частини звіту необхідно зробити висновок про те, якими мають бути сучасні навчально-тренувальні заняття в групах початкової підготовки, як і чому слід навчати дітей цього віку та виду

спорту, які методи і засоби тренування краще сприяють більш ефективному навчанню, якою має бути методика підготовки і проведення сучасних спортивних занять.

3. *Виховна робота.* В цій частині звіту слід висвітлити роботу студента-практиканта в якості тренера. Необхідно дати розгорнуту характеристику проведення спортивного свята за видом спорту: провести ґрунтовний аналіз задуму, виховного впливу, ефективності і значущості розробленого заходу; фізкультурно-оздоровчого заходу – який оздоровчий та виховний вплив відбувається на спортсменів-початківців.

Найважливішим в аналізі виховної роботи є чітке визначення якостей і психологічних особливостей юних спортсменів, формування яких ставилося за мету у виховній роботі.

Також необхідно зазначити роботу пропаганди здорового способу життя та агітацію щодо занять спортом серед батьків.

Зазначити складності, які виявились в роботі, назвати шляхи вирішення проблем. Потрібно дати оцінку усій проведеній роботі, спробувати визначити вдалі знахідки і прорахунки у виховній роботі, зробити висновки.

4. *Профорієнтаційна робота.* Перш за все потрібно вказати, які заходи були зроблені за даним видом роботи: бесіда, коротка доповідь, обґрунтоване запрошення відвідати ЗВО/кафедру, презентація та ін., і результати проведеної роботи серед юних спортсменів та їх батьків.

Мета даного виду роботи – пропаганда здоров'я та здорового способу життя завдяки фізичному вихованню і спорту, популяризація спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі ФВіС КНУБА.

Висновки. У висновках звіту необхідно зазначити, яке значення мала спортивно-педагогічна практика для фахової підготовки майбутнього тренера-викладача, які позитивні і негативні сторони спостерігалися в організації практики, написати свої пропозиції щодо її організації, зробити висновки про власні здобутки під час виконання завдань практики, інші цікаві і значущі моменти.

2.5. Вимоги до звітньої документації

1. Щоденник студента-практиканта, де фіксується уся документація і щоденна робота на практиці.

2. Індивідуальний план роботи на 3 тижні з підписом тренера та методиста.

3. 6 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять для групи ДЮСШ початкової підготовки.

4. Педагогічний аналіз навчально-тренувального заняття (тренера).

5. Сценарій проведення спортивного заходу (спортивного свята за видом спорту) у ДЮСШ.

6. План проведення фізкультурно-оздоровчого заходу з юними спортсменами;

7. Тексти одної бесіди з питань фізичної культури і спорту з юними спортсменами.

8. Відомість-характеристика підписана тренером, директором або заступником директора ДЮСШ, методистом та керівником практики.

9. Презентація про проходження практики студентом.

10. Звіт студента-практиканта.

Упродовж практики з боку методистів і керівників забезпечується безперервний контроль її ефективності.

Таблиця 3

**Розподіл балів за види діяльності студентів-практикантів
під час Спортивно-педагогічної практики**

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи	на початку практики	5 балів
2	Шість розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять для спортивної групи початкової підготовки (6 занять)	протягом практики	30 балів
3	Педагогічний аналіз навчально-тренувального заняття (тренера) (1 аналіз)	протягом практики	10 балів
4	Текст проведення бесіди з питань фізичної культури і спорту (1 бесіда)	протягом практики	5 балів
5	Сценарій проведення спортивного свята за видом спорту (1 свято).	протягом практики	10 бали
6	План проведення фізкультурно-оздоровчого заходу (1 захід)	протягом практики	10 бали
7	Щоденник студента-практиканта	протягом практики	10 балів
8	Презентація про проходження навчальної практики	наприкінці практики	10 балів
9	Звіт студента-практиканта	наприкінці практики	10 балів
Всього:			100 бали

3. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

3.1. Мета і завдання практики

Мета: підготовка студентів до професійної діяльності вчителя фізичної культури, що включає:

- підготовку до самостійного і творчого виконання основних професійно-педагогічних функцій вчителя фізичної культури та педагога-вихователя в реальному навчально-виховному процесі;
- формування професійних і психологічних якостей особистості майбутнього спеціаліста з фізичного виховання відповідно до сучасних вимог щодо працівників сфери педагогічної діяльності;
- формування інтересу у студентів до обраної професії.

Завдання:

1. Формувати у студентів стійкі інтереси до професії вчителя, переконання необхідності набуття професійних знань і досконалого володіння ними.

2. Ознайомити студентів з діяльністю загальноосвітніх навчально-виховних закладів, вимогами до ведення шкільної документації.

3. Забезпечити умови для професійної адаптації студентів до активної діяльності в учнівських колективах.

4. Закріпити і поглибити знання з психолого-педагогічних і фахових дисциплін, оволодіти засобами і методами застосування їх при розв'язанні їх педагогічних завдань.

5. Створити умови для ознайомлення студентів з системою роботи кращих учителів фізичної культури.

6. Залучати студентів до практичної діяльності, формувати у них професійні вміння і навички, які необхідні для успішного здійснення навчально-виховної роботи та оволодіння конкретними методами навчання і виховання.

7. Формувати у студентів творчий, дослідницький підхід до педагогічної діяльності, набуття ними вмінь проводити наукові дослідження з використанням ефективних методів і методик педагогічних досліджень, аналізувати на наукових засадах результати педагогічної діяльності учителів, своєї власної та діяльності колег-практикантів.

8. Формувати у майбутніх педагогів самостійність і особисту відповідальність за ефективність підготовки та проведення різних форм та видів навчально-виховної роботи з вихованцями – проведення уроків, виховних заходів.

3.2. Зміст педагогічної практики

Педагогічна практика відбувається у закладах загальної середньої освіти I-III ступенів (школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах).

Зміст навчальної діяльності студента-практиканта під час педагогічної практики складається з таких видів діяльності:

- ознайомлення із специфікою роботи освітньо-виховного закладу;
- планування навчально-виховного процесу;
- відвідування та аналіз уроків, навчальних занять, позакласних виховних заходів;
- проведення уроків, навчальних занять, позакласних та виховних заходів;
- участь студентів у засіданнях педагогічної ради школи про обговорення результатів та оцінювання педагогічної практики.

Зміст виховної діяльності студента-практиканта складається з таких компонентів:

- вивчення системи виховної роботи вчителя;
- оволодіння навичками формування учнівського колективу;
- формування вмій з питань підготовки та проведення позакласної роботи;
- організація роботи гуртків, клубів.

Зміст методичної діяльності:

- вивчення передового педагогічного досвіду роботи вчителів, вихователів, викладачів базового навчального закладу;
- знайомство з організацією методичної роботи;
- участь у роботі методичних об'єднань навчальних закладів.

Зміст дослідницької діяльності:

- - вивчення науково-методичної літератури з обраного фаху;
- - педагогічні спостереження;
- - проведення експериментальних досліджень за темами курсових, кваліфікаційних робіт.

В освітньо-виховних закладах студенти дотримуються "Правил внутрішнього розпорядку", виконують розпорядження директора, його заступників, керівників практики, викладачів-методистів, учителів, старости групи.

Перший тиждень практики відведений для адаптації студентів до нових умов. Вони мають ознайомлювальний, а не пасивний характер і передбачають активну діяльність студентів.

Під час практики студент виконує наступні види робіт:

Організаційна робота. Участь у настановчій конференції з питань змісту і організації практики.

Співбесіда з працівниками школи (директором або його заступником з навчально-виховної роботи, класними керівниками, вчителями фізичної культури, лікарем або медичною сестрою) з метою ознайомлення з режимом роботи та традиціями школи, особливостями педагогічного та учнівського колективів, навчально-виховними задачами на період практики, системою і умовами роботи з фізичного виховання учнів; організацією лікарняного контролю за станом здоров'я, фізичним розвитком учнів, санітарно-гігієнічного і педагогічного контролю за проведенням навчальних занять і масових фізкультурних заходів.

Складання індивідуального плану роботи на період практики.

Участь у нарадах, які проводяться адміністрацією школи з питань організації фізичного виховання учнів.

Участь у зборах студентів-практикантів, які проводяться керівниками практики (викладачами фахових кафедр) з питань організації різних видів роботи практикантів та звітності за окремі її періоди. Виконання завдань керівника практики з підготовки матеріалів до звіту на підсумковій конференції. Оформлення залікової документації з практики та здача її керівнику фахової кафедри.

Участь у підведенні підсумків практики, які проводяться викладачами фахових кафедр спільно з адміністрацією школи і класними керівниками. Участь у підсумковій конференції з педагогічної практики.

Навчально-методична робота. Вивчення документів планування і обліку роботи з фізичного виховання учнів базової школи.

Розробка плану навчальної роботи з фізичної культури учнів закріпленого класу на основі змісту, запропонованого вчителем школи. Розробка конспектів уроків у відповідності з планом, складеним практикантом. Розробка плану позакласної (секційної) роботи та планів-конспектів проведення секційних занять.

Участь у методичних заняттях, які проводяться керівниками практики з виконанням конкретних завдань: проведення педагогічних спостережень, визначення щільності уроку і т. ін. Участь разом з викладачем фахової кафедри та вчителем фізичної культури в обговоренні відкритих уроків вчителів району (міста), разом з класним керівником - участь у тематичних семінарах та роботі педагогічної ради школи.

Відвідування студентів-практикантів інших базових шкіл з метою вивчення та обміну досвідом роботи.

Робота з фізичного виховання на уроках. Проведення уроків фізичної культури в молодших, середніх та старших навчальних класах в якості помічника вчителя, самостійне проведення уроків в класах, що закріплені за студентом.

Позакласна робота. Проведення тренувальних занять в якості керівника гуртка (секції). Кількість проведених занять не менше 2.

Виховна робота. Вивчення учнів закріпленого класу та особливостей колективу класу методом спостережень на уроках, з різних

предметів та в різних видах діяльності в позакласний час (збори, заняття в гуртках, суспільно-корисна праця та ін.), встановлення особистих контактів.

Вивчення особливостей організації та методики проведення виховної роботи в класі: планування роботи класного керівника, досвід керівництва учнівським активом, зміст окремих виховних заходів та ін.

Організація роботи учнів з самообслуговування: чергування, прибирання класного приміщення. Контроль за успішністю (перевірка щоденників) та відвідування відстаючими додаткових занять з різних предметів. Підготовка фізкультурного активу класу і організація його роботи.

3.3. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики, або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

-
- Оформлення звітної документації згідно програми практики.
- Розробка комплексів загально-розвиваючих вправ, індивідуальних комплексів спрямованих на розвиток фізичних якостей в тому числі з відео презентацією.

3.4. Вимоги до звітної документації

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження педагогічної практики в школі.

До уроків з фізичної культури допускаються студенти-практиканти лише при наявності плану-конспекту уроку, який напередодні обов'язково повинен бути затверджений методистом з фаху або вчителем фізичної культури і підписаний самим студентом-практикантом.

Основним документом планування фізичної культури в школі є навчальна програма. Усі документи планування розробляються на основі програми і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою. Кожен наступний документ більш приватного характеру розробляється на основі попереднього. Разом з тим кожен документ має своє призначення в системі планування, виконує конкретну функцію.

У ході педагогічної практики студенти готують і подають після її завершення такі методичні матеріали:

1. Індивідуальний план.

2. План-графік навчальної роботи з фізичної культури на період практики.

3. Плани-конспекти уроків з фізичної культури, які провів студент-практикант за період практики.

4. План-графік позакласної (секційної) роботи на період практики.

5. Конспект позакласних занять з фізичної культури, які провів студент-практикант за період практики.

6. Матеріали залікового уроку (розгорнутий план конспект, протоколи хронометрування і пульсометрії, зведений план графік протоколів хронометрування і пульсометрії, протокол обговорення залікового уроку).

7. Щоденник педагогічних спостережень.

8. Характеристика щодо фізичної підготовленості учня.

9. Звіт студента-практиканта.

10. Характеристика на студента (подається окремо).

Таблиця 4

**Розподіл балів які отримують студенти
під час Педагогічної практики**

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи студента	на протязі практики	1 бал
2	Характеристика щодо фізичної підготовленості учня (1 характеристика)	на протязі практики	3 бали
3	План-графік навчальної роботи з фізичної культури	на протязі практики	10 балів
4	План-графік позакласної (секційної) роботи на період практики	на протязі практики	5 бали
5	Конспект позакласних занять з фізичної культури, які провів студент-практикант за період практики – (1 конспект)	на протязі практики	5 бали
6	План-графік позакласної (секційної) роботи на період практики	на протязі практики	3 бали
7	Матеріали залікового уроку (розгорнутий план конспект, протоколи хронометрування і пульсометрії, зведений план графік протоколів хронометрування і пульсометрії, протокол обговорення залікового уроку) (1 урок)	на протязі практики	8 балів
8	Плани-конспекти уроків з фізичної культури, які провів студент-практикант за період практики (10 уроків)	на протязі практики	50 балів
9	Щоденник педагогічних спостережень	на протязі практики	5 балів
10	Звіт студента-практиканта	наприкінці практики	10 балів
Всього:			100 бали

4. ВИРОБНИЧА (ТРЕНЕРСЬКА) ПРАКТИКА

4.1. Мета і завдання практики

Мета: забезпечити особистісну готовність студентів до практичної реалізації набутих у процесі навчання фундаментальних знань з теорії і методики тренерської діяльності за видом спорту, принципи її організації та форми проведення з *кваліфікованими спортсменами*.

Завдання:

1. Поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих в процесі вивчення загальних і фахових дисциплін, їх практичне застосування в навчально-тренувальній роботі зі спортсменами;
2. Розширення і поглиблення професійної педагогічної підготовленості, формування професійних якостей особистості тренера з виду спорту;
3. Формування навичок з планування, організації та проведення навчально-тренувального процесу в обраному виді спорту, а також контролю за його ефективністю;
4. Вироблення умінь організації діяльності спортсменів на навчально-тренувальних заняттях;
5. Вироблення умінь аналізу і самоаналізу проведених навчально-тренувальних занять;
6. Формування досвіду в організації і проведенні спортивно масових заходів;
7. Визначення професійної готовності студентів до роботи тренером з виду спорту;
8. Формування у студентів стійкого інтересу до обраної професії.

4.2. Зміст виробничої (тренерської) практики

I. Організаційна робота.

1. Участь в установчій та підсумковій конференціях.
2. Знайомство із керівним та тренерсько-викладацьким складом бази практики (ДЮСШ, СК, громадських організацій, федерацій за видом спорту та ін.), ознайомлення з установчими документами та матеріально-технічною базою.
3. Ознайомлення з правилами внутрішнього розпорядку, посадовими інструкціями працівників, правилами техніки безпеки та охорони праці бази практики.
4. Вивчення системи роботи тренера-викладача з виду спорту.
5. Ведення звітної документації практики.

II. Навчально-тренувальна робота.

1. Ознайомлення з документами планування та обліку навчально-тренувальної роботи (річний план навчально-тренувального процесу, календарний план спортивно-масових заходів, план-конспект навчально-тренувального заняття, журнал обліку роботи навчально-тренувальної групи, особова картка спортсмена).
2. Вивчення досвіду роботи тренера-викладача: організації і методики навчально-тренувального процесу з виду спорту.
3. Спостереження за проведенням навчально-тренувальних занять тренером (тренерами) бази практики.
4. Складання планів-конспектів навчально-тренувальних занять в закріплених групах (групи спортивного удосконалення).
5. Участь у проведенні навчально-тренувальних занять в якості помічника тренера.
6. Самостійне проведення навчально-тренувальних занять з виду спорту.
7. Ведення обліку успішності навчально-тренувального процесу учнів у закріпленій групі (групах).
8. Проведення педагогічного аналізу навчально-тренувального заняття (студента-практиканта та/або тренера).
9. Участь у організації і проведенні спортивно-масових заходів (спортивних змагань), ознайомлення із веденням відповідної документації.

III. Навчально-методична робота.

1. Вивчення методичних посібників з питань організації, проведення та управління навчально-тренувальним процесом і тренерською діяльністю.
2. Участь у роботі тренерської ради, педагогічної ради, федерації з виду спорту.

IV. Виховна та профорієнтаційна робота.

1. Визначення шляхів та засобів впливу на спортсменів у навчально-тренувальному процесі.
2. Проведення бесід зі спортсменами з метою виховання в них самоорганізації, самодисципліни, відповідального ставлення до навчання у школі та тренувального процесу.
3. Робота з батьками (участь у батьківських зборах, індивідуальних та групових бесідах тощо).
4. Проведення колективної творчої справи – організація і проведення спортивного змагання за видом спорту з вихованцями бази практики.
5. Проведення індивідуальних бесід зі спортсменами та їх батьками про спеціальність 017 «Фізична культура і спорт» на

кафедрі фізичного виховання і спорту Київського національного університету будівництва і архітектури.

V. Адміністративно-господарська та фінансова діяльність.

1. Ознайомлення з документацією стосовно проведення навчально-тренувальних зборів, спортивних змагань, відряджень та інших спортивно-масових заходів.
2. Складання фінансових звітів про проведення спортивних заходів та відряджень.
3. Складання кошторису змагань.

4.3. Індивідуальні завдання

Для студентів, які навчаються за індивідуальним планом, або з поважних причин не можуть виконувати основну програму практики, або навчаються дистанційно.

До індивідуальних завдань віднесено:

- Оформлення звітної документації згідно програми практики.
- Розробка 10 розгорнутих планів-конспектів навчально-тренувальних занять за видом спорту з кваліфікованими спортсменами; план спортивно-масового заходу (спортивного змагання); сценарій спортивного свята, текст виховної бесіди зі спортсменами; текст бесіди зі спортсменами та їх батьками з профорієнтаційних питань.

4.4. Інструкції щодо проходження практики

Складання документації є одним із основних розділів діяльності студента-практиканта під час проходження виробничої (тренерської) практики у спортивному закладі.

Основними документами планування тренувань і змагань за видом спорту є річний план роботи груп ДЮСШ, навчально-тренувальна програма і календар змагань. Усі документи планування розробляються на їх основі і повинні бути логічно і змістовно пов'язані між собою.

Звіт про проходження практики має висвітлювати, аналізувати та узагальнювати проведені під час практики види робіт. Під час написання звіту слід спиратися на записи педагогічного щоденника, які проводилися практикантом щоденно протягом її тривалості.

Звіт включає такі частини:

- титульний аркуш;
- основна частина (складається з трьох розділів: організаційна робота, навчально-тренувальна робота, виховна робота);
- профорієнтаційна робота;
- висновки.

З метою грамотного написання звіту студентам надається стисла характеристика за кожним розділом:

1. *Організаційна робота.* В цьому розділі необхідно зазначити, скільки тренувальних занять студент відвідав в якості помічника у тренерів на базі практики, скільки занять відвідав у інших практикантів, що корисного взято з цих відвідувань, якими ефективними прийомами взаємодії з вихованцями-спортсменами слід озброїтися, чого слід уникати в роботі тренера-викладача. Необхідно зазначити кількість проведених навчально-тренувальних занять, в яких групах вони проводилися, які оцінки були виставлені за проведені заняття. Який позитивний досвід був накопичений, що не вдалося вирішити і чому, над чим необхідно працювати в подальшому. Крім того, детально проаналізувати роботу інших студентів-практикантів (аналіз методів тренування, завдання, відповідність тренувальних навантажень віку дітей, рівень їх підготовленості тощо), висвітлити роботу зі спортсменами, що не встигають у навчанні і з тими, що виявили здібності до занять спортом. Завершуватися організаційна частина має узагальненнями стосовно засобів, методів і форм роботи на навчально-тренувальному занятті, висновками про ефективність різних форм взаємодії спортсменів і тренера-викладача на занятті, висновками про те, що необхідно засвоїти і використовувати у власній роботі у майбутньому, чого слід уникати, яким чином самовдосконалюватися.

2. *Навчально-тренувальна робота.* В цій частині слід зазначити, з якими методичними матеріалами ознайомився студент-практикант, що зробив для поліпшення роботи у ДЮСШ. Необхідно проаналізувати теорію та методику підготовки спортсменів в групах початкової підготовки і проведення тренувальних занять, їх специфіку; аргументувати засоби, методи, методичні прийоми, форми навчання, що використовувались студентом під час проходження виробничої практики. Особливу увагу слід приділити технічній підготовленості спортсменів, описати технології, що використовувались при навчанні техніки рухливих навичок, обґрунтувати власні розробки з цього питання, запропонувати певні вдосконалення існуючих методик та ін. В кінці даної частини звіту необхідно зробити висновок про те, якими мають бути сучасні навчально-тренувальні заняття в групах спортивного удосконалення, як і чому слід навчати спортсменів цього віку та виду спорту, які методи і засоби тренування краще сприяють більш ефективному навчанню, якою має бути методика підготовки і проведення сучасних спортивних занять.

3. *Виховна робота.* В цій частині звіту слід висвітлити роботу студента-практиканта в якості тренера-викладача. Необхідно дати розгорнуту характеристику проведення спортивного змагання за видом спорту: провести ґрунтовний аналіз виховного впливу, ефективності і значущості розробленого заходу. Найважливішим у аналізі виховної роботи є чітке визначення якостей і психологічних особливостей спортсменів, формування яких ставилося за мету виховної роботи. Також необхідно зазначити роботу з пропаганди здорового способу життя та необхідністю занять спортом серед батьків, складності, які виявились при даній роботі, назвати шляхи вирішення

проблем. Потрібно дати оцінку всій проведеній роботі, спробувати визначити вдалі знахідки і прорахунки у виховній роботі, зробити висновки.

4. *Профорієнтаційна робота.* Вказати які заходи були зроблені за даним видом роботи (бесіда, коротка доповідь, обґрунтоване запрошення відвідати ЗВО/кафедру, презентація та ін.) і результати проведеної роботи серед спортсменів та їх батьків. Мета даного виду роботи – пропаганда здоров'я та здорового способу життя завдяки фізичному вихованню і спорту, популяризація спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» на кафедрі ФВіС КНУБА і сприяти розповсюдженню цієї інформації.

Висновки. У висновках звіту необхідно зазначити, яке значення мала практика для фахової підготовки майбутнього тренера-викладача, які позитивні і негативні сторони спостерігалися в організації практики, написати свої пропозиції щодо її організації, зробити висновки про власні здобутки під час виконання завдань виробничої (тренерської) практики.

Під час виробничої (тренерської) практики кожен студент повинен:

1) провести не менш:

- 10 навчально-тренувальних занять (контрольні включно);

- 2-х педагогічних аналізів навчально-тренувальних занять з виду спорту;

- одного спортивного змагання за видом спорту;

- одного фінансового звіту про проведення спортивного заходу (спортивний збір, відрядження).

- складання одного кошторису змагань;

- одної виховної бесіди зі спортсменами;

- одної профорієнтаційної бесіди зі спортсменами та їх батьками.

2) підготувати:

- залікову документацію.

Залікова документація підписується тренером, директором ДЮСШ, методистом кафедри фізичного виховання і спорту. Термін подання залікової документації з усіх розділів – на протязі 10 днів після закінчення практики.

До захисту практики допускаються студенти, які виконали всі вимоги.

4.5. Вимоги до звітньої документації

1. Щоденник студента-практиканта, де фіксується уся документація і щоденна робота на практиці.

2. Індивідуальний план роботи на 6 тижнів з підписом тренера та методиста.

3. 8 планів-конспектів навчально-тренувальних занять для груп спортивного удосконалення.

1. 2 розгорнутих планів-конспектів – контрольних.

2. 2 педагогічних аналізи навчально-тренувального заняття (тренера і студента-практиканта).

3. План проведення спортивного змагання.

4. Кошторис спортивного змагання.
5. Фінансовий звіт про проведення спортивного заходу (спортивний збір, відрядження).
6. План проведення виховної бесіди зі спортсменами.
7. План проведення профорієнтаційної бесіди зі спортсменами та їх батьками.
8. Зразки або фотокопії документації планування та обліку роботи бази практики.
9. Презентація про проходження практики.
10. Звіт про проходження практики.
11. Характеристика про проходження практики з оцінкою діяльності студента, завірену підписами тренера-викладача, керівника та печаткою бази практики.

Таблиця 5

**Розподіл балів, які отримують студенти
під час Виробничої (тренерської) практики**

№	Вид діяльності студента практиканта	Термін виконання	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи	на протязі практики	3 бали
2	8 планів-конспектів навчально-тренувальних занять для груп спортивного удосконалення	на протязі практики	24 бали
3	2 розгорнутих планів-конспектів – контрольних	наприкінці практики	8 балів
4	2 педагогічних аналізи навчально-тренувального заняття (тренера і студента-практиканта)	на протязі практики	10 балів
5	План проведення спортивного змагання	на протязі практики	5 балів
6	Кошторис спортивного змагання	на протязі практики	5 балів
7	Фінансовий звіт про проведення спортивного заходу (спортивний збір, відрядження)	на протязі практики	5 балів
8	План проведення виховної бесіди зі спортсменами	на протязі практики	4 бали
9	План проведення профорієнтаційної бесіди зі спортсменами та їх батьками	на протязі практики	4 бали
10	Зразки або фотокопії документації планування та обліку роботи бази практики	на протязі практики	2 бали
11	Щоденник студента-практиканта	на протязі практики	10 балів
12	Презентація про проходження практики	на протязі практики	10 балів
13	Звіт студента-практиканта	на протязі практики	10 балів
Всього:			100 бали

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формами контролю, які використовуються під час навчально-ознайомчої практики є:

індивідуальний контроль – індивідуальні завдання, надані за необхідністю; індивідуальна консультація; перевірка завдань або документації у конкретного студента;

груповий контроль – завдання, консультації, методи контролю, що здійснюються для групи студентів-практикантів;

самоконтроль – здійснюється безпосередньо студентом-практикантом;

взаємоконтроль – студенти-практиканти можуть перевіряти один одного.

Методи контролю.

Попередній контроль (початковий рівень знань студентів; готовність студентів до проходження практики) – здійснюється в результаті засвоєння дисциплін «Вступ до спеціальності», «Теорія спорту» «Гігієна ФВіС» та ін.).

Поточний контроль здійснюється методистом з метою:

– виявити ступінь відповідальності студентів та їхнього ставлення до практики;

– перевірити документи планування та обліку з навчально-ознайомчої практики на певних етапах роботи;

– допомогти самостійно засвоїти матеріал, відповідально і систематично вивчати зміст типових програм тренувань за видом спорту;

– перевірити звітну документацію та допомогти студентові створити презентацію;

– надавати консультації за необхідністю;

– вносити необхідні корекції в роботу студентів протягом практики.

Підсумковий контроль – перевірка звітної документації та виставлення диференційованого заліку студентам з метою оцінки їх знань, умінь та навичок у відповідності до робочої програми з навчально-ознайомчої практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Оцінювання планів-конспектів уроків, позакласних форм організації занять, спортивних тренувань.

Оцінка “відмінно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

1. записав задачі уроку, враховуючи вікові особливості учнів;
2. зазначив тип і вид уроку згідно з типізацією у теорії і методиці фізичного виховання;
3. визначив методи проведення уроку;
4. визначив обладнання та засоби навчання;
5. склав план-конспект уроку, (зазначеної частини уроку, методи і тривалість проведення);
6. визначив зміст уроку (записано методрозробку із зазначенням індивідуальних завдань окремим учням класу).
7. зазначено прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку передбачено можливі ускладнення та шляхи їх вирішення.

Оцінка “добре”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, враховуючи вікові особливості учнів;
- 2) зазначив тип і вид уроку;
- 3) зазначив методи проведення уроку;
- 4) визначив обладнання та засоби навчання;
- 5) склав план-конспект уроку (зазначено частини уроку, методи і тривалість проведення);
- 6) визначив зміст уроку (складено методичну розробку кожного етапу з частковим зазначенням індивідуальних завдань окремим учням);
- 7) частково зазначив прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку або позакласних форм організації занять.

Оцінка “задовільно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку, але не врахував специфіку їх та вікові особливості учнів;
- 2) зазначив тип і вид уроку з фізичної культури;
- 3) зазначив частково методи проведення уроку;
- 4) склав план-конспект уроку (зазначено частини уроку, методи та тривалість їх проведення);
- 5) визначив зміст уроку (методична розробка без зазначення індивідуальних завдань окремим учням);
- 6) не зазначено прогноз педагогічної ситуації, яка буде складатися під час проведення уроку.

Оцінка “незадовільно”.

Студент, складаючи план-конспект уроку:

- 1) записав задачі уроку;
- 2) зазначив тип уроку, але не вказав його вид;
- 3) частково зазначив методи проведення уроку;
- 4) частково зазначив обладнання та засоби навчання;
- 5) визначив зміст уроку (без зазначення індивідуальних завдань для окремих учнів, не всі частини уроку зазначені в конспекті, допущені суттєві помилки у викладі практичного матеріалу);
- б) план-конспект уроку складено менш ніж на половину.

Оцінювання навчальної та виховної роботи з фізичної культури.

Оцінка “відмінно” виставляється студенту, якщо заліковий урок проведений на високому науково-теоретичному та організаційно-методичному рівні, якщо на ньому обґрунтовано висувались і ефективно розв’язувались освітні, оздоровчі та виховні завдання, раціонально застосовувались різноманітні методи навчання і прийоми активізації учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, підтримувалась добра дисципліна, якщо студент виявив творчу самостійність в доборі навчального матеріалу, дидактичного матеріалу, під час побудови, проведення й аналізу уроку та заняття.

Оцінка “добре” виставляється студенту, якщо заліковий урок проведено на високому науково-теоретичному та організаційно-методичному рівні, якщо на ньому успішно розв’язувались освітні, оздоровчі та виховні завдання, але недостатньо ефективно використовувались окремі методичні прийоми активізації учнів, якщо студент проявив самостійність в доборі навчального і дидактичного матеріалу, але припустився незначних помилок в побудові і проведенні уроку, позакласного заходу.

Оцінка “задовільно” виставляється студенту, якщо в реалізації освітніх, оздоровчих та виховних завдань допущено помилки, недостатньо ефективно застосував методи і прийоми навчання, слабо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг налагодити контакт з ними, припустився деяких помилок у викладі навчального матеріалу, під час аналізу уроку не зазначав своїх помилок та недоліків.

Оцінка “незадовільно” виставляється студенту, якщо на заліковому уроці не були виконані освітні, оздоровчі та виховні завдання, допускалися суттєві помилки у викладі навчального матеріалу, не забезпечувалась дисципліна учнів, якщо студент не критично віднісся до своєї роботи.

Завершальний етап практики відбувається наступним чином:

1. Підсумки практики проводять на звітній конференції студентів 1 курсу.
2. Присутність всіх студентів та методистів обов’язкова.
3. Методисти готують виступ, де висвітлюють підсумки проходження навчально-ознайомчої практики, її значення, висновки та пропозиції.

4. Результати практики відображаються в отриманні студентами диференційного заліку, який враховує оцінки з усіх видів роботи.

На захисті методист з фаху надає словесну характеристику студенту-практиканту щодо виконання завдань практики та сумлінне ставлення до роботи.

В загальну оцінку за практику в спортивному/навчальному закладі входить: виконання обов'язків спостерігача і помічника тренера під час практики; грамотне і ефективне проведення підготовчої та заключної частин спортивного тренування(навчально-ознайомча), тренувань з групою початкової підготовки за видом спорту і фізкультурно-оздоровчих заходів з юними спортсменами (спортивно-педагогічна); участь у виховній і профорієнтаційній роботі зі спортсменами та їх батьками.

Загальна оцінка виводиться в результаті обговорення та узгодження з тренером, методистом та керівником практики. За результатами практики студенти отримують диференційований залік. Практика студентів оцінюється чотирибальною шкалою: ”відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо студент не виконав хоча б одного завдання практики, позитивна загальна оцінка не може бути виставлена.

Якщо студент не виконав певних видів завдань практики, він отримує нові завдання і за дозволом керівництва направляється в спортивний заклад, де і виконує завдання без відриву від навчання в університеті.

Студент, який не виконав програму практики з поважних причин, має право пройти її в термін, визначений керівництвом практики.

Студенту, який не виконав програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно за умовами університету.

Студент, який повторно отримує негативну оцінку за навчально-ознайомчу практику, відраховується з університету.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

Основними навчально-методичними документами щодо проведення всіх видів практик для студентів відповідної спеціальності (спеціалізації) є: наскрізна програма практики та робоча програма практики.

Методичне забезпечення практики ґрунтується на спеціальних літературних джерелах та інформаційних ресурсах.

Основна література:

1. Ареф'єв В.Г. Самостійна робота студентів під час педагогічної практики: Навчально-методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання педагогічних вузів / В.Г. Ареф'єв, В.І. Куриш, Н.Д. Михайлова. - К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – 104 с.
2. Боднар Т. С. Основи методики проектування класно-урочної діяльності учителя фізичної культури. Частина 1,2: навч. метод. посіб. – Х.: ФОП Бровін О. В., 2014 – 186 с.
3. Вільчковський Е.С., Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч.посіб. – Суми: ВДТ «Універсальна книга», 2004. – 428 с.
4. Вовченко І.І., Кутек Т.Б. Педагогічна практика в школі. – Житомир: ЖДУ, 2007. – 48 с.
5. Воловик Н.І. Тренерська практика: методичний посібник для студентів факультетів фізичного виховання та спорту вищих педагогічних навчальних закладів. /Н.І. Воловик, В.А. Березовський – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 42 с.
6. Воробйов М.І. Практика в системі фізкультурної освіти / М.І.Воробйов, Т.І.Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2006. – 192 с.
7. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.93 року. //Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1094. - № 14. – С. 80.
8. Концепція розвитку педагогічної освіти/ МОН України, від 16.07.2018 р, наказ № 776.
9. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання різних груп населення. – Київ: Олімпійська література, 2008.
10. Куроченко І. Фізична культура і спорт/Інформаційно-методичний довідник з питань фіз..культ.і сп. К.: ВАТ «Білоцерківська друкарня», 2010. – С.
11. Маріонда І.І., Сивохоп Е.М. Тренерська виробнича практика. Метод.вказівки / укладачі: Е.М. Сивохоп, к.пед.н., доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання, І.І. Маріонда, к.пед.н., доцент кафедри фізичного виховання і спорту. – Ужгород, 2014. – 31с.

12. Матійків І. М. Тренерська майстерність: теорія і практика. Практикум для тренерів: [метод. посіб.]. – Львів : СПОЛОМ, 2021. – 224 с.
13. Матійків І. М. Тренерська майстерність: теорія і практика. Технологія проведення тренінгів: [метод. посіб.]. – Львів : СПОЛОМ, 2021. – 280 с.
14. Методичні рекомендації щодо підвищення ефективності різних програм фізичного виховання в школі, їх змісту та технології реалізації / [Т.Ю. Круцевич, О.Л. Благій, Г.Г. Смоліус, О.В. Андреева]. Київ: Наук. світ, 2006. 25 с.
15. Москаленко Н.В. Кожедуб Т.Г. Інноваційні підходи до теоретичної підготовки у фізичному вихованні: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2015. 107 с.
16. Москаленко Н.В., Борисова Ю.Ю., Сидорчук Т.В., Лядська О.Ю. Інформаційні технології у фізичному вихованні: навч. посібник. Дніпропетровськ: інновація, 2014. 128 с.
17. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи (Рівень стандарту) (авт. М. В. Тимчик, Є. Ю. Алексайчук, В. В. Деревянко, в. М. Єрмолова, В. О. Сілкова (наказ МОН № 451 України від 22.03.2017 р.).
18. Педагогічна практика студентів вищих навчальних закладів 3-4 рівнів акредитації. Методичні рекомендації підготували: доц. Архипова С.П., проф. Омеляненко В.Л., доц. Савченко О.П., доц. Триус Ю.В. Черкаси, 2000. – 28 с.
19. Педагогічна практика (виробнича) у загальній школі: методичні рекомендації / упоряд. Т. О. Лоза, Д. В. Бермудес – Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка – 39 с.
20. Програми з фізичного виховання для ВНЗ 1-4 рівня акредитації. – К.: Міністерство освіти і науки України, 1999.
21. Програма з педагогічної практики в школі / для студентів 3 курсу спеціальності 017 Фізична культура і спорт: Навчально-методичний посібник. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. – 74 с.
22. Платонов В.М. Сучасна система спортивного тренування: підручник / В.М. Платонов. – К.: Перша друкарня, 2021. – 672 с.
23. Сергієнко Л.П. Практика студентів спеціальності «Олімпійський та професійний спорт»: Навчальний посібник. / Л.П. Сергієнко – Миколаїв: УДМТУ, 2003. – 160 с.
24. Товт В.А. Наскрізна навчальна програма практик студентів факультету фізичного виховання і спорту - Методичний посібник / Товт В.А., Мелега К.П., Бондарчук Н.Я., Дуло О.А., Гузак О.Ю., Щерба М.Ю. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2011. – 44 с.
25. Фізичне виховання. Сценарії спортивних свят. – Х.: Вид. Група «Основа», 2008. – 223 с.
26. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. – Ч.1. – Тернопіль: Богдан, 2001. – 272 с.

27. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. – Ч.2. – Тернопіль: Богдан, 2002. – 248 с.
28. Шиян Б.М., Папуша В.Г. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: Навч. посібник / Б.М.Шиян, В.Г.Папуша. – Харків: «ОВС», 2005. – 208 с.

Допоміжна література:

29. Ареф'єв В.Г., Столітенко В.В. Фізичне виховання в школі: Навч. посібник.-К.:ІЗМН,-1997. 52 С.
30. Алабин В. Г. Многолетняя тренировка юных спортсменов: учеб. Пособие / В. Г. Алабин, А. В. Алабин. – Харьков: Основа, 1993. – 245 с.
31. Волков Л. В. Теория и методика детского и юношеского спорта /Л. В. Волков. – К.: Олимпийская литература, 2002. – 296 с.
32. Дінейка К.В. Рух, дихання, психофізичне тренування. – К.: Здоров'я, 1984. –168 с.
33. Зайцева В.Н. Теория спортивной тренировки с основами методик: Учебник для студентов IV курса высших учебных заведений. - Запорожье: ЗГУ, 2003 – 192 с. [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://web-files.znu.edu.ua/bank/2008/11/47/3508_1226937573_03_04_06_Met_mat.pdf
34. Канішевський С.М/ Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства/. – К.: ІЗМН, 1999. – 189 с.
35. Линець М.М. Основи методики розвитку рухових якостей. Навч. посібник.-Львів.: Штабар, 1997.-207 с.
36. Особливості методики застосування комбінованої аеробіки у процесі занять з фізичної культури учнів основної школи / Наук. часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. – серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)» – Вип. 7. – К., 2010. С – 77-82.
37. Правила змагань з окремих видів спорту.
38. Програми для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ з окремих видів спорту.
39. Платонов В.Н. Теория и методика спортивной тренировки. – К.: Вища школа. Головное изд-во, 1984. – 352 с.
40. Платонов В., Сахновский К., Озимек М. Теория и методика подготовки спортсмена: современная стратегия многолетней спортивной подготовки [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/nos/texts/2003_1/pdf/art_3.pdf
41. Рухливі ігри з методикою викладання: навчальний посібник / укл. : Безверхня Г. В., Семенов А. А., Килимистий М. М., Маслюк Р. В. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. – 104 с.

42. Рухливі ігри, естафети і спортивні свята у ВНЗ: навч. метод. посіб / О. М. Онопрієнко. – Черкаси: ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2014. – 104 с.
43. Рибковський А.Г., Терещенко В.І. Управління у спорт.-педагогічних системах/Монографія. – Ірпінь: Нац.академ. ДПС України, 2006. – 250 с.

Інформаційні ресурси:

44. www.mon.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
45. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки ім. Вернадського.
46. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
47. Державні вимоги до навчальних програм з фізичного виховання в процесі освіти: Наказ Міністерства освіти України № 188 від 25.05.1998 р. [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України [сайт]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua/laws/_188.doc (08.11.2010)
48. Міністерство освіти України <https://mon.gov.ua/ua>
49. Верховна Рада України. Закони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
50. Міністерство молоді та спорту України. Сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua>
51. Фізична активність, здоров'я і спорт. Наукове фахове видання України <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/fazis>
52. Закон «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
53. Здоровый образ жизни [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zdobr.ru/index.php/-mainmenu-120>.

Навчально-методичне видання

**Методичні рекомендації
до проведення практик
для студентів спеціальності
017 “Фізична культура і спорт”
освітнього рівня бакалавр**

Укладач **Ляшенко Алла Олексіївна**

Комп’ютерне верстання